

MONITOR JAPOŃSKI

LUTY 2016

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

LUTY 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

4 lutego: Partnerstwo Transpacyficzne (TPP) podpisane.

Przedstawiciele 12 państw odpowiadających za 40% światowego PKB podpisali długo oczekiwane porozumienie dotyczące liberalizacji handlu. Umowa została zawarta pomiędzy Stanami Zjednoczonymi, Japonią, Singapurem, Brunei, Nową Zelandią, Chile, Australią, Kanadą, Peru, Meksykiem, Wietnamem i Malezją. Rozmowy prowadzące do podpisania porozumienia trwały ponad 10 lat. Największymi kwestiami spornymi po stronie japońskiej była ochrona rynku produktów rolnych oraz protekcjonistyczna polityka Waszyngtonu w stosunku do krajowego przemysłu motoryzacyjnego. Pod znakiem zapytania stoi jednak proces ratyfikacji porozumienia. Umowa musi zostać ratyfikowana przynajmniej przez połowę państw odpowiedzialnych za 85% PKB wszystkich sygnatariuszy. Pozytywny wynik będzie zależał od wyników wyborów prezydenckich w Stanach Zjednoczonych. Amerykański Kongres odmówił rozpoczęcia prac nad ratyfikacją TPP przed ich rozstrzygnięciem zważywszy na fakt, że czołowi kandydaci na fotel prezydenta negatywnie odnoszą się do kształtu porozumienia w kampanii wyborczej. Rząd premiera Abe Shinzō będzie próbował przegłosować ratyfikację najprawdopodobniej jeszcze przed nadchodzącymi wyborami parlamentarnymi.

12 lutego: Japonia, Korea Południowa oraz Stany Zjednoczone zacieśniają współpracę w odpowiedzi na zagrożenie ze strony Korei Północnej.

Ministrowie obrony trzech krajów wydali wspólne oświadczenie, w którym określono styczniowe próby nuklearne Korei Północnej jako "poważną prowokację wymierzoną przeciwko społeczności międzynarodowej". Przedstawiciele państw zapowiedzieli nawiązanie ścisłej współpracy w zakresie wymiany informacji dotyczących aktywności wojsko-

JAPONIA PODPISUJE TPP

Podpisanie porozumienia handlowego w Auckland kończy niezwykle burzliwy proces rozmów japońsko-amerykańskich dotyczących zniesienia barier w handlu produktami rolnymi oraz przeszkód na rynku motoryzacyjnym. Podpisanie porozumienia nie gwarantuje jednak jego sukcesu. Umowa musi zostać ratyfikowana przynajmniej przez połowę państw odpowiedzialnych za 85% PKB wszystkich sygnatariuszy.

wej Korei Północnej oraz nasilenie współpracy militarnej w postaci wspólnych manewrów wojskowych w regionie Azji i Pacyfiku. Wydarzenia w Korei Północnej doprowadziły również do odblokowania rozmów dotyczących instalacji amerykańskiego systemu obrony przeciwrakietowej na terytorium Korei Południowej.

14 lutego: Japonia naciska na rząd australijski w sprawie przetargu na dostarczenie okrętów podwodnych.

Japoński minister spraw zagranicznych Fumio Kishida podczas spotkania z australijską odpowiedniczką Julie Bishop podkreślił, że "tylko japońska oferta jest kompatybilna z australijską strategią obrony". Według niego japońska oferta ma wsparcie ze strony Stanów Zjednoczonych, które niechętnie odnoszą się do oferty francuskiego konsorcjum zbrojeniowego. Japonia rywalizuje z Niemcami i Francją w przetargu wycenianym na 29 miliardów USD. Perspektywa podpisania porozumienia jest traktowana jako milowy krok na drodze do nawiązania ścisłej współpracy wojskowej pomiędzy państwami. Japoński oferent, który był faworytem w przetargu stracił jednak pewność po ustąpieniu premiera Tony'ego Abbotta, który wielokrotnie określał Japonię mianem "najlepszego przyjaciela w Azji". Obecny rząd wykazuje znacznie bardziej neutralną postawę odnośnie przetargu.

15 lutego: Japonia i Rosja rozpoczynają rozmowy zmierzające do podpisania traktatu pokojowego.

Najbardziej widocznym efektem zbliżenia w relacjach japońsko-rosyjskich było otwarcie trzeciej tury rozmów, których celem ma być podpisanie traktatu pokojowego po II Wojnie Światowej. Porozumienie nie zostało zawarte z powodu konfliktu terytorialnego o Kuryle Południowe. Rosyjski wiceminister spraw zagranicznych Igor Morgułow podkreślił, że Rosja jest gotowa do otwarcia konstruktywnego dialogu na temat traktatu pokojowego. Specjalny przedstawiciel ds. kontaktów z Rosją Tikahito Harada dąży do nowego otwarcia w rozmowach dotyczących uregulowania relacji pomiędzy państwami.

18 lutego: Chiny ostrzegają australijski rząd przed negatywnymi skutkami nawiązania ściślejszej współpracy wojskowej z Japonią.

Doniesienia dotyczące finalizacji rozmów związanych z australijskim zakupem okrętów podwodnych od Japonii wywołały reakcję ze strony ChRL. Chiński minister spraw zagranicznych zwrócił uwagę, że Australia podejmując decyzję powinna wziąć pod uwagę „odczucia innych państw azjatyckich”, wynikające z negatywnych doświadczeń historycznych. Australijska minister spraw zagranicznych Julie Bishop stwierdziła, że jej kraj jest już ponad podziałami związanymi z japońską agresją podczas II Wojny Światowej i o wyniku przetargu będą decydowały przede wszystkim zdolności bojowe okrętów.

22 lutego: Rosja odrzuca japońskie stanowisko dotyczące Kuryli Płd.

Rosja skrytykowała wypowiedzi japońskich dyplomatów dotyczące konfliktu terytorialnego, oskarżając ich o zniekształcanie faktów historycznych. Minister spraw zagranicznych Rosji zaprotestował przeciwko podważaniu postanowień podpisanego przez Japonię w roku 1951 Traktatu Pokojowego w San Francisco, na mocy którego sporne terytoria zostały przyznane Związkowi Radzieckiemu. Pomimo zapowiadanej nieoficjalnej wizyty premiera Abe w Moskwie, rozmowy dotyczące podpisania traktatu pokojowego nie idą po myśli japońskiego rządu. Rosjanie wykazują chęć uregulowania problemu traktatu pokojowego, lecz unikają rozpoczęcia rozmów, które mogłyby podważyć ich zwierzchnictwo nad spornymi wyspami.

23 lutego: Chiny i Japonia wznowiają wymianę parlamentarną.

Po raz pierwszy od czterech lat japońska delegacja Izby Radców spotkała się z Zhang Dejiangiem, reprezentantem Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych. Pomimo tego, że spotkanie można traktować jako sygnał ocieplenia relacji pomiędzy państwami, nadal nie udało się rozpocząć rozmów dotyczących najbardziej spornych kwestii. Jednym z największych problemów w ostatnich tygodniach jest brak współpracy dotyczącej północnokoreańskich prób nuklearnych i balistycznych. Chiny sprzeciwiają się nowym sankcjom jakie mają zostać nałożone na reżim w Pjongjangu.

23 lutego: Korea Południowa protestuje przeciwko udziałowi japońskiego przedstawiciela w wydarzeniu poświęconym spornym wyspom.

Sekretarz gabinetu Yasuyuki Sakai wziął udział w organizowanym przez władze japońskiej prefektury Shimane dniu poświęconym wyspom Takeshima nazywanym przez Koreańczyków Dokdo. Celem wydarzenia miało być podkreślenie przynależności wysp do Japonii. Konflikt pomiędzy Japonią a Koreą Południową trwa od połowy lat 50. XX wieku. Wizyta wywołała natychmiastowy protest południowokoreańskiej ambasady, która odrzuca jakiegokolwiek roszczenia kierowane w stosunku do spornych terytoriów. Wydarzenie zostało również skomentowane przez przedstawicieli koreańskiego rządu, którzy stwierdzili, że podobne prowokacje mogą zniszczyć postęp jaki przyniosło podpisanie porozumienia dotyczącego kobiet pocieszycielek oraz zbliżenie pomiędzy Japonią i Koreą Południową po północnokoreańskich próbach nuklearnych.

24 lutego: prezydent Obama nalegał na odłożenie wizyty Abe w Rosji.

Podczas rozmowy telefonicznej na początku lutego prezydent Stanów Zjednoczonych nakłaniał japońskiego premiera do odłożenia w czasie zaplanowanej na maj wizyty w Rosji. Abe Shinzō nie zmienił jednak swoich planów i ma zamiar spotkać się z prezydentem Władimirem Putinem. Do tej pory szef japońskiego rządu próbował zachować równowagę w relacjach pomiędzy Waszyngtonem a Moskwą. Pomimo nałożenia na Rosję sankcji związanych z wydarzeniami na

Ukrainie, w ostatnich miesiącach doszło do zbliżenia w relacjach pomiędzy państwami.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

4 lutego: zakończenie misji dyplomatycznej ambasadora Japonii Makoto Yamanakiego.

Z początkiem lutego dobiegła końca misja dyplomatyczna w Polsce ambasadora Japonii Makoto Yamanaki oraz radcy Hiroshiego Matsumoto. Podczas spotkania z polskim ministrem spraw zagranicznych Witoldem Waszczykowskiem ambasador odebrał gratulacje z okazji zakończenia owocnej misji. Minister Waszczykowski wspomniał o zbliżającej się w 2019 roku setnej rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy państwami. Podkreślił również rosnące znaczenie japońskich inwestycji w Polsce w ciągu ostatnich lat oraz przypomniał wydarzenia takie jak wizyta premiera Shinzō Abe w Warszawie w 2013 roku czy uruchomienie przez PLL LOT bezpośredniego połączenia lotniczego między Warszawą i Tokio w styczniu 2016 roku. 4 lutego w Pałacu Prezydenckim w Warszawie odbyła się ceremonia wręczenia ambasadorowi Yamanace Krzyża Komandorskiego z Gwiazdą Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. Następcą Makoto Yamanakiego ma zostać Shigeo Matsutomi, który zakończył swoją misję w dyplomatyczną Izraelu. Wcześniej służył w ambasadach w Pakistanie, Stanach Zjednoczonych, Nowej Zelandii i Turcji. Dwukrotnie był członkiem japońskiej delegacji do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – jako pierwszy sekretarz (1988r.), a później minister (2002r.).

9 lutego: prezentacja ekologicznej żywności w ambasadzie RP w Tokio.

Dzięki współpracy Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Tokio oraz Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Przetwórców i Producentów Produktów Ekologicznych „Polska Ekologia” zorganizowano spotkanie biznesowe, na którym polscy producenci i przetwórcy artykułów ekologicznych mogli zaprezentować swoje produkty eksportowe. W wydarzeniu wziął udział podsekretarz stanu w MRiRW Rafał Romanowski, który spotkał się z przedstawicielami japońskiego Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Rybołówstwa oraz Parlamentu Japonii, a także wziął udział w targach Organic Expo i BioFach Japan. Prezentacja żywności jest częścią programu „EKOEUROPA – JAKOŚĆ I TRADYCJA”, którego celem jest promocja europejskich, w tym polskich produktów rolnictwa ekologicznego na rynkach Japonii, Stanów Zjednoczonych oraz Singapuru i zwiększenie eksportu produktów rolnictwa ekologicznego do tych krajów. Produkty zaprezentowane w ambasadzie obejmują mięso wieprzowe, wołowe, drobiowe oraz przetwory mięsne, jak również owoce, warzywa i przetwory owocowo-warzywne.

10 lutego: seminarium Japonia + V4 na uniwersytecie Josai.

Japońskie ministerstwo spraw zagranicznych we współpracy z uniwersytetem Josai w prefekturze Chiba zorganizowało seminarium poświęcone zagrożeniom bezpieczeństwa europejskiego oraz roli Japonii w rozwiązywaniu problemów globalnych. W seminarium wzięli udział członkowie think tanków z Europy Środkowo-Wschodniej i Japonii oraz przedstawiciele ambasad państw członkowskich Grupy Wyszehradzkiej. Jest to kolejne seminarium poświęcone współpracy Japonii i grupy V4 zorganizowane na uniwersytecie Josai. Uniwersytet ten jest niezwykle aktywny na terenie EŚW, oferując studentom z Polski, Czech, Słowacji i Węgier możliwość udziału w specjalnych programach wymiany studenckiej w Japonii.

27 lutego: japoński koncern Sumitomo Riko otworzy fabrykę w Sosnowcu.

Japończycy zainwestują ponad 1,2 miliarda jenów (ok. 42 miliony PLN) w fabrykę produkującą elementy z tworzyw sztucznych wykorzystywane na rynku motoryzacyjnym. Prezydent Sosnowca [wyraził swoje zadowolenie](#) po tym jak na miejsce fińskiego koncernu PKC Group, który przeniósł produkcję do Serbii udało się znaleźć nowego inwestora. Fabryka ma rozpocząć pracę w roku 2020 i zatrudniać około 200 pracowników. Przewidywana wartość produkcji to około 3 miliardy jenów (ok. 105 milionów PLN).

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

10 lutego: reakcja na niestabilność rynkową w Azji Wschodniej.

Ministrowie Spraw Zagranicznych Japonii i Australii zapowiedzieli nawiązanie ściślejszej współpracy strategicznej w odpowiedzi na niepokojące sygnały płynące z rynków azjatyckich. Kluczowym elementem dla dalszej kooperacji ma być rozstrzygnięcie przetargu na dostawę okrętów podwodnych do Australii wartego 29 miliardów USD. Kilka dni wcześniej japoński minister finansów Asō Tarō zapowiedział również podjęcie zdecydowanych [kroków](#) mających na celu stabilizację kursu jena japońskiego oraz kontynuację polityki fiskalnej nakreślonej w strategii rozwoju gospodarczego "abonomics". Minister Asō wezwał do podjęcia zdecydowanych działań podczas nadchodzącego szczytu grupy G20, mających na celu stabilizację rynków.

10 lutego: w Japonii powstanie miasto robotów.

Cyberdyne Inc., firma która zaprezentowała mechaniczny kombinezon mający wspomagać zdolności ruchowe pacjentów o nazwie [HAL](#) planuje budowę futurystycznego miasta, opierającego się na najnowszych rozwiązaniach technologicznych z zakresu robotyki i cybernetyki. W mieście Tsukuba ma powstać miasteczko, w którym odwiedzający będą mogli testować praktyczne wykorzystanie robotów i rozwiązań cybernetycznych w życiu codziennym. Projekt wszedł w fazę realizacji po tym jak firma Cyberdyne zakupiła nieruchomości o łącznej wartości

przekraczającej 54 miliony dolarów. Firma planuje realizację projektu przy nawiązaniu współpracy z inwestorami japońskimi i zagranicznymi.

15 lutego: władze miejskie Tokio uruchomią portal poświęcony możliwości inwestycyjnym związanym z organizacją IO 2020.

Częścią przygotowań do Igrzysk Olimpijskich w Tokio będzie uruchomienie specjalnego portalu internetowego "Business Change Navi 2020", na którym potencjalni wykonawcy będą mogli znaleźć informacje o przetargach i możliwościach inwestycyjnych związanych z igrzyskami. Portal który będzie przede wszystkim kierowany do małych i średnich przedsiębiorstw ma być wzorowany na podobnym rozwiązaniu wprowadzonym podczas organizacji olimpiady w Londynie. Jak na razie informacje są dostępne wyłącznie w języku japońskim. Nie wiadomo kiedy zostanie uruchomiona strona w języku angielskim. Portal jest dostępny pod adresem <https://www.sekai2020.jp/bcn2020.html>. Każda firma zainteresowana współpracą musi dokonać rejestracji oraz skontaktować się z centrum wsparcia dla MŚP.

24 lutego: Hillary Clinton grozi wprowadzeniem działań przeciwko manipulacjom walutowym Chin i Japonii.

Kandydatka Partii Demokratycznej rozważa możliwość wprowadzenia działań odwetowych w odpowiedzi na politykę obniżania wartości waluty chińskiej i japońskiej. Clinton oskarża rządy w Tokio i Pekinie o celowe manipulowanie kursem waluty w celu wsparcia własnych eksporterów. Jej zdaniem należy przeciwdziałać podobnym manipulacjom walutowym, które są szkodliwe dla amerykańskich pracowników. Kandydatka na prezydenta wyraziła również swój negatywny stosunek do Partnerstwa Transpacyficznego promowanego przez administrację prezydenta Baracka Obamy.

KOMENTARZ

Bez wątpienia najwazniejszym wydarzeniem miesiaca bylo podpisanie Partnerstwa Transpacyficznego w Auckland. Podpisanie traktatu, ktory ma taką samą liczbę zwolenników jak i przeciwników konczy niezwykle burzliwy okres negocjacji i sporów wśród japońskich grup decyzyjnych. Postęp w negocjacjach po stronie japońskiej był przez bardzo długi czas blokowany przez lobby rolnicze, które obawia się zniesienia taryf celnych i utraty konkurencyjności. Podpisanie partnerstwa jest kolejnym krokiem na drodze do umocnienia sojuszu pomiędzy Japonią a Stanami Zjednoczonymi w obliczu rosnącej potęgi Chińskiej Republiki Ludowej.

Rząd Stanów Zjednoczonych wywiera również coraz silniejszy wpływ na gabinet premiera Abe w celu ściślejszej koordynacji działań strategicznych w regionie. Amerykanie popierają rozwój współpracy wojskowej pomiędzy Australią i Japonią z myślą o zwiększeniu odpowiedzialności sojuszników w procesie utrzymywania pokoju. Władzom w Waszyngtonie udało się nawiązać silniejszą współpracę z Japonią i Koreą Południową, której celem ma być koordynacja działań zmierzających do rozwiązania problemu nuklearnego Korei Północnej. Wyrazem wzrostu wpływów Stanów Zjednoczonych jest odsunięcie w czasie rozmów dotyczących przeniesienia amerykańskiej bazy wojskowej na Okinawie. W obliczu zagrożenia udało się również wznowić negocjacje dotyczące zainstalowania amerykańskiego systemu obrony antyrakietowej na terytorium Korei Południowej. Niepewne jest jednak stanowisko Australii, która pomimo współpracy strategicznej ze Stanami Zjednoczonymi pozostaje uzależniona od wpływów ChRL, która jest głównym partnerem handlowym tego kraju.

Pomimo umocnienia współpracy japońsko-amerykańskiej od początku rządów premiera Abe, w ostatnim miesiącu można zaobserwować zarysowanie się różnic pomiędzy polityką Stanów Zjednoczonych w regionie Azji i Pacyfiku a działaniami japońskiego rządu. Polityka premiera Abe zmierzające do nawiązania ściślejszej współpracy z prezydentem Władimirem Putinem stoi w sprzeczności z amerykańską strategią izolowania Rosji na arenie międzynarodowej.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

